

PADOMES IETEIKUMS

(2017. gada 11. jūlijs)

par Čehijas Republikas 2017. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2017. gada konverģences programmu

(2017/C 261/03)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2016. gada 16. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, iezīmējot 2017. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes apstiprināja 2017. gada 9. un 10. marta Eiropadome. Komisija 2016. gada 16. novembrī, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Čehijas Republika nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (2) 2017. gada ziņojums par Čehijas Republiku tika publicēts 2017. gada 22. februārī. Tajā tika izvērtēti Čehijas Republikas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti Padomes 2016. gada 12. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem, un Čehijas Republikas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Komisijas veiktā analīze ļauj secināt, ka Čehijas Republikā nav makroekonomikas nelīdzsvarotības.
- (3) Čehijas Republika 2017. gada 25. aprīlī iesniedza savu 2017. gada valsts reformu programmu un 2017. gada 28. aprīlī – savu 2017. gada konverģences programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās tika izvērtētas vienlaikus.
- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi ir iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁽³⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu norādes par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

- (5) Čehijas Republika šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2017. gada konverģences programmā plāno laikposmā no 2016. gada līdz 2020. gadam sasniegt budžeta pārpalikumu nominālā izteiksmē. Vidēja termiņa budžeta mērķis – strukturālais deficīts 1,0 % apmērā no IKP – joprojām ar rezervi tiek sasniegts visā programmas periodā. Saskaņā ar 2017. gada konverģences programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski samazināsies līdz 32,7 % 2020. gadā. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Lai gan budžeta mērķu sasniegšanu apdraudošie riski kopumā šķiet līdzsvaroti, straujajam publisko investīciju samazinājumam 2016. gadā – tas saistīts ar jaunā Savienības fondu cikla sākumu – varētu sekot publisko investīciju pieaugums, kas 2017. gadā būtu lielāks par prognozēto. Pamatojoties uz Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilancē 2017. gadā samazināsies līdz aptuveni 0 % no IKP un 2018. gadā – līdz -0,2 % no IKP, tādējādi joprojām pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi. Kopumā Padome uzskata, ka saskaņā ar prognozēm Čehijas Republika 2017. un 2018. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (6) Ilgtermiņā Čehijas Republikā joprojām pastāv vidējas nozīmības riski fiskālai stabilitātei. Šie riski galvenokārt izriet no prognozētās ietekmes, ko rada ar novecošanu saistītie publiskie izdevumi, jo īpaši veselības aprūpes un pensiju jomā. Prognozētais ilgtermiņa izdevumu pieaugums veselības aprūpē rada bažas gan veselības aprūpes sistēmas pārvaldības, gan izmaksu lietderības ziņā; šī sistēma ir lielā mērā atkarīga no dārgākas stacionārās aprūpes. Daži pasākumi patlaban ir dažādos īstenošanas posmos, taču konkrētu rezultātu pagaidām vēl nav. Nesen pieņemtie vai plānotie pasākumi pensiju sistēmas grozīšanai, ja tie tiktu īstenoti, varētu ilgtermiņā pasliktināt publisko finanšu stāvokli. Pirmkārt, parlaments ir pieņēmis tiesību aktus, ar kuriem valdībai tiek piešķirtas pilnvaras elastīgāk pielāgot pensiju indeksācijas mehānismu. Turklāt parlamentā tiek apspriesti priekšlikumi, kuru nolūks ir paredzēt, ka maksimālais likumā noteiktais pensionēšanās vecums ir 65 gadi, un izveidot mehānismu regulārai pensionēšanās vecuma pārskatīšanai. Pašlaik tiek apspriestas arī citas izmaiņas, piemēram, dāsnāka pensiju indeksācijas formula un diferencētas sociālās apdrošināšanas likmes, kas ir atkarīgas no bērnu skaita.
- (7) Parlaments 2017. gada janvārī pieņēma Fiskālās atbildības likumu, kura mērķis ir novērst galvenos trūkumus Čehijas Republikas fiskālajā sistēmā, jo tā nesen tika novērtēta kā viena no visvājākajām Savienībā. Tomēr vēl jāieceļ neatkarīga fiskālā padome, kas uzraudzītu minēto noteikumu īstenošanu. Turklāt, lai fiskālo sistēmu padarītu efektīvāku un stabilāku, izšķiroša nozīme būs nesen ieviesto pasākumu īstenošanai.
- (8) Čehijas Republika saskaras ar problēmām korupcijas novēršanā, kā arī tai ir nepilnības publiskā iepirkuma jomā. Kaut arī ir īstenoti vairāki pasākumi, kas iekļauti valdības izstrādātajā korupcijas apkarošanas programmā, un citas reformas tiek gatavotas, tomēr praksē netiek veikta sistemātiska kriminālvajāšana par korupcijas gadījumiem. Čehijas Republikas praksi publiskā iepirkuma jomā kopumā joprojām raksturo nepietiekama konkurence, par ko liecina lielais skaits tādu konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, un tieša līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana, jo īpaši IT nozarē. Nepilnības apmācībai sniegtajā atbalstā un tas, ka trūkst apkopotu iepirkumu veikšanai paredzētu struktūru un kompetences centru, kavē profesionalizāciju un ir iemesls tam, ka publiskā iepirkuma jomā ir grūtāk iegūt saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Šajā sakarā simptomātiski ir arī tas, ka tikai ļoti ierobežotā apmērā tiek ņemta vērā kvalitāte kā līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijs. Pāreja uz e-iekirkumu joprojām saskaras ar būtiskām problēmām. Dažas no tām ir nepieciešamība uzlabot valstij piederošo e-iekirkuma platformu *National Electronic Tool* un precizēt Čehijas Republikas e-iekirkuma tirgū jau patlaban aktīvo privāto platformu turpmākas lietošanas nosacījumus.
- (9) Uzņēmējdarbības vidi Čehijas Republikā pasliktina smags regulatīvais slogs un daudzi administratīvi šķēršļi, jo īpaši atļauju piešķiršanas procedūras un nodokļu regulējums. 2016. gada septembrī valdība iesniedza Būvniecības likuma un saistīto tiesību aktu grozījumu, kura mērķis ir paātrināt un racionalizēt būvniecības atļauju piešķiršanas procedūru, integrējot tajā ietekmes uz vidi novērtējumu. Pašlaik šis grozījums tiek izskatīts parlamentā. Nodokļu saistību izpildes izmaksas, kas rodas uzņēmumiem, joprojām pārsniedz Savienības vidējo rādītāju. Pie trūkumiem pieskaitāmi arī bieži Nodokļu kodeksa grozījumi. Nodokļu saistību neizpildes apkarošana vēl aizvien ir Čehijas Republikas iestāžu prioritāte; tomēr uz vienkāršošanu netiek likts liels uzsvars. Vēl izstrādes posmā esoša likuma par ienākuma nodokli mērķis ir vienkāršot Nodokļu kodeksu, taču likuma projekts vēl nav pieejams.
- (10) E-pārvaldes pakalpojumu izmantošanas līmenis Čehijas Republikā ir viens no zemākajiem Savienībā, taču kopš 2015. gada tas ir paaugstinājies. Čehijas Republikas iestādes ir veikušas pasākumus, lai uzlabotu e-pārvaldes pakalpojumu pieejamību, taču daudzi no tiem joprojām tiek izstrādāti, un daži atsevišķi pasākumi vēl nav uzsākti. Atbildība par šādu pakalpojumu ieviešanu ir sadalīta starp vairākām ministrijām, un ieinteresētās personas uzskata, ka starpnozaru sadarbība ir nepietiekama.

- (11) Pētniecības un izstrādes intensitāte pēdējos gados ir būtiski palielinājusies, taču šis uzlabojums nav izraisījis attiecīgus pētniecības un izstrādes rezultātu kvalitātes uzlabojumus. Pētniecības un izstrādes sistēmas pārvaldības reformas tiek veiktas, taču vēl nav pilnībā īstenotas. 2017. gada februārī valdība apstiprināja jaunu vērtēšanas metodiku (*Metodika 17+*), kuras nolūks ir uzlabot mehānismus fundamentālajiem un lietišķajiem pētījumiem paredzētā finansējuma piešķiršanai. Tiek veikti vairāki pasākumi, lai veicinātu ciešāku saikni starp akadēmiskajām aprindām un uzņēmumiem, pamatojoties uz valsts inovāciju platformu strukturējošo ietekmi.
- (12) Izglītības rezultāti kopumā ir labi, taču pamatprasmes ir pasliktinājušās. Rezultātus spēcīgi ietekmē skolēnu sociālekonomiskie apstākļi. Nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, jo īpaši romu kopienas, vājie izglītības rezultāti viennozīmīgi rada bažas. Saskaņā ar aplēsēm ļoti liels romu tautības bērnu īpatsvars priekšlaicīgi pārtrauc mācības. Lai sekmētu iekļaujošu izglītību, ir pieņemts ievērojams skaits legīslatīvu un administratīvu pasākumu, un tagad ir sāka to īstenošana. Sagaidāms, ka šie pasākumi palīdzēs mazināt plaisu starp romu un pārējo bērnu iegūto izglītības līmeni un panākumiem. Parlaments 2016. gada martā pieņēma grozījumus Izglītības likumā, attiecinot obligāto izglītību arī uz pēdējo pirmsskolas līmeņa izglītības gadu un nodrošinot, ka mazākiem bērniem ir tiesības uz vietu bērnudārzā. Tomēr nevienlīdzība izglītības sistēmā ir šķērslis cilvēkkapitāla kvalitātes uzlabošanai, un turpmākajā dzīvē tā turklāt kavē darba tirgus rezultātus. Augstākas skolotājiem izvirzītās prasības un skolotāju novecošana nozīmē to, ka skolotāja profesijas pievilcība joprojām ir problēma. Tas daļēji skaidrojams ar salīdzinoši zemu darba samaksu, lai gan pēdējos gados algas ir palielinājušās. Pēc vairākkārtējas atlikšanas valdībā tika beidzot galīgi apstiprināta jauna skolotāju un pedagoģiskā personāla karjeras sistēma, kas izstrādāta, lai palielinātu profesijas pievilcību. Ar Savienības fondu ievērojamu atbalstu pašlaik tiek izstrādātas nepārtrauktas profesionālās attīstības iespējas skolotājiem, jo īpaši tādi pasākumi profesionālās izaugsmes jomā, kuri saistīti ar jauktu grupu mācīšanu un iekļaujošu izglītību. 2016. gada janvārī parlaments pieņēma augstākās izglītības reformu, un tās rezultāti ir jāuzrauga. Plānota ir arī augstākās izglītības iestāžu finansējuma sistēmas reforma.
- (13) Bezdarba līmenis Čehijas Republikā turpina samazināties. Aizvien saspringtāku darba tirgus apstākļu dēļ darba devējiem ir grūtāk pieņemt darbā darbiniekus. Joprojām pastāv zināmas iespējas novērst minētos trūkumus, mobilizējot nepietiekami pārstāvētās grupas, piemēram, sievietes, kurām ir mazi bērni, mazkvalificētus darba ņēmējus un romu kopienas pārstāvjus. Valsts nodarbinātības dienestu spēju palielināšana informēšanas un aktivizācijas jomās, apvienojot to ar atbilstošu un pienācīgi mērķorientētu aktīvu darba tirgus politiku un individualizētiem pakalpojumiem, palīdzētu palielināt nepietiekami pārstāvēto grupu dalību darba tirgū. Sieviešu, kurām ir mazi bērni, līdzdalību darba tirgū kavē tas, ka pastāvīgi trūkst cenas ziņā pieejamu un kvalitatīvu bērniem – jo īpaši vecumā līdz trim gadiem – paredzētu aprūpes pakalpojumu, tiesības uz gariem vecāku atvaļinājumiem, tas, ka abi vecāki maz izmanto elastīgu darbalaika režīmu un tēvi maz izmanto vecāku atvaļinājumu. Pēdējos gados ir pieņemti daži pasākumi, lai risinātu šos jautājumus. Tomēr mazkvalificētu darba ņēmēju izredzes darba tirgū ir ievērojami sliktākas nekā visām pārējām personu grupām. Parlamentā pašlaik tiek apspriests sociālo mājokļu tiesiskais regulējums, ar kuru paredzēts noteikt valsts standartus un mērķgrupas.
- (14) 2017. gada Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Čehijas Republikas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2017. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi 2017. gada konverģences programmu un 2017. gada valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Čehijas Republikai adresētiem ieteikumiem. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Čehijas Republikā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (15) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2017. gada konverģences programmu un uzskata⁽¹⁾, ka ir sagaidāms, ka Čehijas Republika ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus,

AR ŠO IESAKA Čehijas Republikai 2017. un 2018. gadā rīkoties šādi.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

1. Nodrošināt publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā, ņemot vērā iedzīvotāju novecošanu. Palielināt publisko izdevumu efektivitāti, jo īpaši apkarojot korupciju un neefektīvu praksi publiskā iepirkuma jomā.
2. Novērst šķēršļus izaugsmei, jo īpaši racionalizējot būvniecības atļauju piešķiršanas procedūras un vēl vairāk samazinot administratīvo slogu uzņēmumiem, šādā nolūkā ieviešot svarīgākos e-pārvaldes pakalpojumus, uzlabojot pētniecības un izstrādes kvalitāti un veicinot nepietiekami pārstāvētu grupu nodarbinātību.

Brisele, 2017. gada 11. jūlija

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

T. TŌNISTE
